

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Nr. de Duminică
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se îna-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Armata și popor.

De dr. V. Meruțiu.

În natură se afirmă forța. Pe drept — dacă se nimereste — ori pe nedrept, ea devine stăpâna situației. Dreptatea ori moralul în orice înfățișare, nu 'și are originea în natura sălbatică, ci e fructul rațiunii omenești, scânteie a dumnezeirii în om.

O luptă înverșunată s'a încins, de când lumea, între forțele naturei. Ea e în curgere și astăzi și va ține poate totdeauna, cât va mai fi acest caos, în care ne învârtim.

E un teatru fără pauză, în care și omul are partea sa, având să părănde rolul spectator cu cel de actor. Scena e pământul, iar jocul e viața.

Este însă o deosebire. Rolurile nu se știu dinainte și drumurile nu sunt desluite. Rolurile trebuie depănate de pe ghemul sorții, iar drumurile așteaptă a fi curite.

Apar greutățile, cari închid drumurile și aceste nu sunt deopotrivă împărțite. De aici prima neegalitate, de aici prima nedreptate. Sunt drumuri grele și sunt altele mai ușoare. Incepe goana după drumuri ușoare. Și nu e dat tuturor să stăpânească de-a gata cărările ușoare. Astfel începe lupta în viața inșilor, precum și în a popoarelor.

Nedreptatea, ori mai bine, lipsa de dreptate, se poate urmări până în manifestațiunile cele mai primitive ale naturei. A rămas numai în seama minții omenești *rolul de a nivela* în măsura puterilor omenești — *inegalitățile*, ce a ridicat în drumul omeneirii natura lipsită de rațiune.

Acesta e un rol al tuturor, un rol al omeneirii întregi, e lucrul, e munca — în orice întrupare — la desăvârșirea căreia trebuie să ia parte fiecare om în proporția putințelor sale.

Dar realitatea nu odată desminte orice principiu, iar faptele rareori merg ca vorbele.

Mintea omenească e ținută să conducă acest rol, care în sine e o luptă.

Dar tocmai această minte omenească, chemată să reprezinte dreptatea și moralul în lume, a săvârșit în cursul vremilor cea mai strigătoare nedreptate prin felul cum a împărțit munca, din rodul căreia a trăit și trăește societatea, lumea omenească, țările și popoarele.

Cei mai cuminți s'au ales din cei mai puțin destoinici, încărcând în spatele acestora și partea de greu, ce le venea lor. Și acești din urmă au devenit cei mulți, greu popoarelor.

Din necesitatea de a trăi împreună s'au ivit interesele comune, dar și aceste au ajuns să fie monopolizate spre ușurința unora și spre mai puțină ușurința, ba chiar spre greutatea celor mulți — tot a popoarelor.

Chiar împărțirea omeneirii în state se bazează pe interese de monopol, sfidând toc-

mai aceea, ce ar trebui să se țină neclintit în vedere, interesele individuale ale popoarelor.

Astfel s'au ivit în sarcina intereselor comune, interesele de clase, interesele de grupuri și peste tot orice interese speciale.

Dar cum aceste nu s'au edificat pe dreptate, nu se pot sprijini decât pe forță.

Iată deci necesitatea, bunăvoința unora și spre greutatea multora de a institui o forță permanentă, capabilă mai mult de a ataca, decât de a apăra, cu menirea de a conserva interesele scumpe unora și de a răpi pe cele și mai scumpe ale altora.

Mai mult în acest senz se poate justifica rostul armatelor și prea puțin prin necesitatea de a înfrâna relele porniri ale oamenilor. Căci de sunt gata orișicând a sări să stăvilească pornirile celor mulți și năcăjiți, nu s'au văzut nici odată sărind să stăvilească relele porniri fără de saț ale celor puțini și puternici prin naștere, prin avere și prin orice, afară de virtute. Iar aceștia, o mână de oameni, cari în vremurile mai de mult formau o clasă internațională, dacă vreți, ce se întindea ca pecinginea pe fața popoarelor, și ale căror urme se văd și astăzi ca niște pete pe organismul omeneirii înviorat prin jertfele de sânge ale acelor rânduri de oameni, cari și-au sacrificat viața pentru principiile de egalitate și umanitate — acestea, oligarhii prin ce altceva au ținut în teroare grosul popoarelor, veacuri dearândul, decât prin forța armată?

Iată geneza armatelor până aici.

Ele reprezintă forța în societatea omenească.

Dar precum în natură forța calcă peste dreptate, așa și în omeneire adese ori se războiește cu moralul. Căci n'au fost morale războaiele, cari propagau religii prin sabie și foc, precum nici acele, ce s'au dat și se dau în numele civilizațiunii, când de fapt imboldul războirii e pofta de a subjuga și de a răpi.

E acelaș spectacol umilitor, ce ni l oferă animalele sălbatică, cari nu pot trăi fără învrăjbiere și în acărur luptă cel mai tare răpune pe cel mai slab, fără drept și fără judecată — în virtutea forței.

Așa e în omeneire astăzi. Autoritatea nu o mai inspiră moralul, ci forța — Manlicher, Krupp etc.

Se zice însă, că armatele păzesc ordinea socială.

Dar ordine se numește o stare atunci, când toate sunt la locul lor, când fiecărui om sau popor i-se respectă dreptul său firesc.

Dar o astfel de ordine nu există. Deci aceea, ce păzesc armatele e numai un simulacru de ordine și adeseori sfruntarea fățișă a ordinei.

Când popoarele mici sunt sfâșiate de cele mari cu concursul armatelor și stau în sclăvie tot de frica armatelor, ce fel de ordine socială e aceasta care se întemeiază pe nedreptate și cruzime, pe strivirea celor slabi? Evident, că nu este ordine morală,

ci continuarea ordinei sălbatică, care stăpânește în natură.

Dar pentru pertractarea acestei stări de sălbătăcie până și în omeneire, care totuși reprezintă o selecțiune în natură, nu era nevoie de concursul rațiunii, al cărei rol e tocmai de a nivela inegalitățile și de a îndulci sălbătăcia omului — care însă mereu se frământă, meru, cum să iscodească mașinării și mai infernale, cu cari, cine o avea poftă de războiu, să poată lua de pe picioare omeneii cu miile dintr'odată.

Dar armatele nu poartă vină de nedreptățile, ce se petrec în tihnă la umbra baionetelor. Ele nici nu au voință proprie. Ele sunt numai o armă în mâna acelora, cari fie printr'un privilegiu al sorții, fie prin destoinicie stăpânesc popoarele pe pământ.

Aceștia însă, puțini ce sunt, domnitorii, oameni fiind și ei, nu pot să stăpânească zecile și sutele de milioane fără sfatul oamenilor din jur, luminați uneori, fruntași numai — prin naștere ori prin împrejurări — adeseori.

Și cum ceace ieșă din gura acestora de sus lege devine și cum omul greșitor este, adeseori se trece cu vederea dreptatea și arareori se pleacă urechea spre durerile celor mulți de jos, ne umărul căroră sunt clădite statele și toate întocmirile omenești.

Astăzi acești umeri tremură — în mai multe țări — sub povara ce o poartă, și cei de sus nu-și bat capul că temelie e crepată. O încearcă mereu și nu vreau să înțeleagă, că prăbușirea acesteia aduce cu sine negreșit și prăbușirea celor de sus și atunci o clădire ori cât de frumoasă urmează să ajungă, Doamne păzește... un morman de ruine.

Cine sunt cei de sus — cari dacă nu dictează înrăuresc pașii armatelor — se cunosc de pe purtare, în fiecare țară. N'au patrie, nici naționalitate, iar idolul lor e banul — fără ori cu puțină muncă.

Iar acei de jos, mulțimea, ce geme de greu, cu care-și plătește viața, e poporul de rând.

Și cine sunt armatele, cari țin în teroare glasul popoarelor?

Sunt tot de jos dela temelie, sunt tot poporul de rând.

Și decumva nu s'au gândit armatele până acum la acest lucru, cine știe, că nu se vor gândi mâne. Și atunci primejdie se poate ivi în ori ce țară, unde echilibrul social nu va fi stabilit pe dreptate și echitate.

Drept aceea pentru a asigura mersul natural al evoluției popoarelor, mers, care nu poate fi ținut în loc, fără a provoca răvărșări periculoase, e bine, ca cei ce au puterile în mână să se gândească serios, până mai e timp, la stabilirea acelu echilibru social. E bine, ca cei ce țin pânea și cuțitul, să ofere măcar pe jumătate bucata cuvenită acelor, cari agonisesc acea pâne — ca nu cumva să o apuce ei cu amândouă mâinile.

Altcum denegarea justelor cereri poate duce la neprevăzut, la adevărate cataclisme sociale, pe cari nu le-ar putea împedeca

forțele armate — nici în o situație ca cea de astăzi, cu atât mai puțin atunci, când armatele își vor aduce aminte, că ele sunt în-suși poporul.

Toate aceste sunt zise în general.

Dar ca român n'ăși putea să încheie fără a trage o concluziune pentru noi.

Situația poporului român de sub coroana ungară o știm cu toții. Asupra ei mai mult trebuie să ne gândim, decât să ne rostim. Se poate spune atât, că nu o invidiază nime.

S'a insistat însă în timpul din urmă asupra poporului român din regat.

Aceștia au început să se miște. Pentru ce? Pentru că chestiunea țărănească a făcut rană. Ea nu poate fi vindecată cu praf mărunț, ci trebuie tămăduită radical, altcum din nou se va deschide, tot mai mare, tot mai periculoasă.

Dorim, ca geniul neamului românesc să lumineze mințile bărbaților de stat români, pentru că în frunte cu înțeleptul Rege, să ducă la bun sfârșit chestia țăranului român din regat, dela care depinde viitorul neamului românesc.

Atunci armata română cu putere îndoită va putea da pept cu alte Plevne, cu alte Grivițe.

Biruința de Luni, pe care au avut-o românii în congregația Aradului, e, fără îndoială, urmare a hărniciei. Deși n'am fost decât abea jumătate de față la adunare, căci mulți n'au încă sentimentul datoriei naționale, totuși am reușit cu voturile noastre să respingem cererea domnilor cari vor să mărească pensia slujbașilor, pe când — cum cu dreptate a zis preotul D. Popovici din Cermeiu — poporul n'are ce mânca.

N'a fost o luptă națională asta, ci a fost o luptă pentru ocrotirea celor săraci, și în comitatul Aradului sunt și unguri și nemți săraci, dovadă că mai ales aceștia se duc în America.

Totuși foile ungurești din loc iar ocărăsc pe frunțașii români că au pus la cale luptă înverșunată în contra — ungușilor. Care va să zică

nevoind noi să luăm perina de sub căpătâiul săracilor pentru a da pensie și mai grasă slujbașilor cari au lăsat pe Kriványi să fure, — luptăm contra ungușilor? Frumoasă mărturisire!

Și alți vinovați! »Budapesti Hirlap« *denunță lumii că nu numai dl Ioan Brătianu a venit prin Ardeal să așeze pe românii de aici, vorbindu-le de vitejiile armatei române dela Plevna, ci și alți foști miniștri, între care pune la locul întâi pe dl Take Ionescu. Amintește apoi, la locul al doilea, pe prințul C. Brâncoveanu-Basarab, care anul trecut a fost la balul din Arad.*

»Budapesti Hirlap« a uitat de dl C. Stere, deputat și profesor universitar, care deasemeni a umbliat pe la noi... Chiar astăvară ne-a vizitat fostul deputat Axente dela Turnu-Severin...

De altminteri »Budapesti Hirlap« pune printre »agitatori« chiar pe Alțea Sa principele moștenitor Ferdinand de Hohenzollern, despre care scrie că »în mai multe locuri a primit manifestațiile de iubire ale poporului român condus de frunțași...«

In felul acesta presa maghiară poate scoate vinovat chiar pe M. Sa Regele Carol I, căci și M. Sa Regele României a trecut cu automobilul pe teren ungar și românii de p'acolo l'au salutat cu respect și iubire.

După mentalitatea ungurească, »agitatori« sunt toți câți trecând prin satele românești de p'aici, sunt primiți cu dragoste.

Săptămâna transacțiunii. În săptămâna aceasta va trebui să se limpeziască situația în chestia transacțiunii, căci la 10 Octombrie, precum se știe, se vor deschide corpurile legiuitoare, atât la noi, cât și în Austria și guvernele până atunci trebuie să fie în clar cu situația.

Pe ziua de azi sunt așteptați miniștrii austriaci la Budapesta. Pertractările se vor începe deja azi după prânz. Intreg materialul e deja terminat. Singură chestia urcării cvotei ungare trebuie rezolvată. Guvernul nostru își va da învoirea la urcarea cvotei, dar va cere, precum se afirmă, altă compensațiune.

O sumedenie de adunări poporale au fost oprite în comitatul Trencin: în cercul Ban 11, iar în Zolyom, în Turof-

Sân-Mărtin și Rosenberg câte una. E lucru vădit, că guvernul se teme de adunările poporale ale slovacilor, în cari se va cere *voitul universal fără restrângeri.*

Bugetul. Singuraticii miniștri au conferat zilele acestea cu ministrul-președinte în chestia bugetelor rezorturilor lor. Pentru viitorul consiliu ministerial a mai rămas rezolvarea bugetului cultelor, internelor și a celui de agricultură.

Socialiștii creștini au ținut Duminică adunări în 55 locuri ale țării, luând poziție pentru dreptul electoral universal, secret, egal și după comune. Mai departe se afirmă, că au luat poziție în contra sistării lucrului pentru 10 Octomvrie.

Președintele camerei, Justh, se va întoarce la Budapesta numai Sâmbătă. Se zice, că numai atunci va lua demersurile necesare pentru a împiedeca demonstrațiunea partidului socialist.

Impiegații dela căile ferate au primit ordin, ca să nu ia parte la demonstrațiunea proiectată pe 10 Oct., căci în acest caz vor fi eliberați din slujbă.

România scoasă la iveală.

În numărul de ieri al ziarului nostru am arătat cuvintele de laudă, ce marile ziare vieneze »Fremdenblatt«, »N. F. Presse« și »Zeit« au scris la adresa M. Sale Regelui Carol și a politicei înțelepte a României. S'a scos la iveală îndeosebi un lucru: în Balcani, când vorba e de făcut ceva, marile puteri se sfătuiesc întâiu cu regele Carol.

Tot din prilejul petrecerii la Viena M. S. Regelui Carol, un mare diplomat a zis:

»Marile puteri, n'au considerat nici odată România în rândul statelor balcanice și nu i-au dat nici odată sfaturi. Din aceasta nu se poate deduce însă că pe viitor România va semna actele marilor puteri, căci acesta este un drept rezervat numai acelor puteri, cari au luat parte la congresul din Berlin. Pe atunci România nu ajunsese încă la gradul ei actual de dezvoltare și nu avea nici o însemnătate.

FOIȚA ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«

Lisandru.

— Schiță. —

IV.

— Ah, Dumnezeuule, cât îmi inchipuiam eu de sfântă iubirea noastră. Cât te credeam pe tine de înălțat. Dar și tu ești ca toți ceilalți: cu gânduri comune, cu suflet inferior, cu inimă mică. Nu știi să te jertfești pentru femeea ta, nu știi s'o iubești... Of, cum credeam eu, că n'o să mai existe pentru mine nimic și nimic altcineva, decât tu, tu, pe care mi-te inchipuiam așa precum te arătai: conștiu de ideile, pe cari le profezezi, gata a te sacrifica pentru ele, gata a te jertfi pentru tine însuși, pentru nevasta ta... Dar nu, tu nici nu te sinchisești. Nevasta ți e bolnavă, ție nici că-ți pasă. Nevasta ta n'are ce să îmbrace, tu dai din umeri; nevastă-ta n'are ce să mănânce, tu stai nepăsător; nevastă-ta are nevoie de doctor, de leacuri — și tu nu te miști... Doamne, Dumnezeuule, de cine mi-ai făcut parte pe pământ! De ce m'am măritat eu? Să n'aibă cine se ngrijă de mine? Să n'am un sprijin, să n'am un stâlp, să n'am un apărător în viața mea!? Ah, cât de ideală, cât de puternică, cât de dumnezeiască îmi eră dragostea, ce o aveam pentru tine, iar azi s'a prăbușit totul, a pierit până și cea mai de pe urmă schinteie. De-acum...

— Da, da, de acum stă prăpastia în fața noastră, să ne înghită.

— Să te înghită pe tine, păcătosule, că nu ești vrednic de mai mult.

— Iți dau toată dreptatea, dragă. E adevărat: nu sunt vrednic de mai mult, pentru că m'am încrezut orbș în tine. Și n'ar fi rău, să mă înghită mai de grabă, căci nu mai pot suportă iadul acesta.

— Cum, d-ta te găsești în iad, iar eu mă găsesc poate în înălțimile cerului!?

— Nu știi unde te găsești tu. Știu însă unde mă găsesc eu și mai știu un lucru: nu m'am făcut vinovat de așa o soartă. Adecă da, m'am făcut, pentru că m'am învoit la toate propozițiile tale. Te ai grăbit cu logodna, te-ai grăbit cu căsătoria... Ne vor sta în ajutor rudeniile, mătușile tale bogate, mi-ai spus totdeauna și m'am învoit. Astăzi locuim în odaie mobilată și nime din rudeniile tale n'a venit să te vază ce faci, cum trăiești? Și tot eu sunt de vină? Da, eu sunt cel mai mare vinovat, căci uitându-mă în ochii tăi frumoși, mari și senini, îți credeam sufletul tot atât de bun, de mare și de drept...

Alina, care începuse să verse lacrimi de năcaz, izbucni cu durere:

— Cum, tu vrei să zici, că eu te-am atras cu intențiuni ascunse, că sentimentele mele n'au fost curate, că dragostea mea n'a fost sinceră?

— Poate, să ai dreptate, dar de ce a trebuit să te grăbești înainte de a avea rostul nostru, de ce ți-au promis rudeniile și pe urmă te-au lăsat așa? Tu nu ți-ai dat seama, că mizeria rupe și legăturile de fier, aici pe pământ? Eu nu m'am putut cugeta la mizerie, pentru că m'am încrezut în tine și în voi. Mi-se răsplătește acuma din belșug această încredere...

— Lisandre, să nu mă acuzi cu nimica. Eu am făcut bine socoteala înainte de căsătorie. Din leafa, care-o ai, trebuie să ieșim. Am făcut eu socoteala cu mama.

— Ei bine, atunci pentru ce nu ieșim?

— Pentru că d-ta ai datorii, pentru că d-ta scrii încontinuu scrisori, pentru că d-ta nu știi ce faci cu paralele...

— Așa?!... Am câteva sute datorii, pentru cari încă n'am plătit nici o camătă, decând suntem împreună; scriu trei-patru scrisori pe lună; nu merg nicăiri, nu cheltuiesc nici o para pentru mine — și totuș din cauza mea nu ieșim cu socoteala? Ai uitat se vede, de haine, ghete, pălării, bluze...

Alina s'a făcut roșie.

— E rău, draga mea, la noi, românii. În multe cazuri părinții cred, că fac bine, dacă își mărită fata, fără a pune în cumpănă, dacă i-au asigurat cu desăvârșire viitorul. Își gândesc: și noi am fost săraci, când ne-am luat, dar am muncit, am

Astăzi însă România e considerată de marile puteri ca »primus inter pares«, astăzi România joacă același rol în Macedonia, pe care îl are Spania în Maroc, cu deosebire numai că Spania are un însemnat trecut istoric și e reprezentată prin miniștrii.

Situația României devine tot asemănătoare aceleia a marilor puteri, cari au știut s'o prețuiască în totdeauna și ascultă cuvântul acum când e vorba de Macedonia.

Regele Carol e unul din cei mai geniali suverani care a dovedit nu numai o activitate și un spirit de pătrundere extraordinar ci și o înțelepciune în chestiile politice interne ale țării sale.

Un alt personaj politic a zis:

România are la gurile Dunărei același rol pe care îl are Belgia la gurile Rinului. România dispune de o forță armată considerabilă și dat fiind faptul, că puterile sunt pregătite și pentru o eventuală intervenție cu forțele lor armate în Macedonia, România nu dispune numai de mijloace numai pentru propria ei apărare, ci poate veni și în serviciul marilor puteri, punând piedici serioase Rusiei pentru realizarea scopurilor ei personale în Balcani.

Un puternic sprijin al regelui Carol e și actualul său prim-ministru Sturdza, care e foarte prețuit de guvernele marilor puteri.

România are de mult o situație specială între statele Europei, și faptul că regele Carol a luat parte la conferința dintre miniștrii marilor puteri nu înseamnă că România a fost abia acum ridicată la un rang mai înalt.

Intâmplătoarea vizită a regelui Carol la Viena i-a oferit prilejul de a fi invitat la consfătuire și distinsa situație politică a României nu e lucru nou.

Alegerile pentru congregația Aradului.

Alegerile pentru congregația comitatului Aradului se vor face la 24 c. Vor alege 43 comune 151 membri, cu mandat pe câte 6 ani, afară de unul care se alege pe 3 ani.

Majoritatea comunelor cari vor alege sunt românești.

Iată comunele și prezidenții de alegere:

Pecica română,	Prez. D. Momac,	alege 5 membri.
Pecica maghiară,	» Verzár M.,	» 5 »
Semlac,	» Friedmann G.,	» 2 »
Kisperég,	» Szondy Géza,	» 2 »
Curliciu,	» Cseikó A.,	» 4 »

Forray niratos,	Prez. Mayerhoffer L.,	» 2 membri.
Glogovát,	» Molcsányi E.,	» 3 »
Neupanat,	» Exterde Kál.,	» 3 »
Soboteli,	» Borsos Béla,	» 2 »
Ghioroc,	» Koncz Benó,	» 4 »
Bârzava,	» Seidner B.,	» 4 »
Radna,	» Béresi Dezső,	» 3 »
Todvărădia,	» Tomoa F.,	» 3 »
Soborșin,	» Seidner M.,	» 3 »
Petriș,	» Bárdi K.,	» 3 »
Șiria,	» Valerian J.,	» 3 »
Pâncota,	» Hanyi Gyula,	» 4 »
Tauș,	» Uray Miklós,	» 3 »
Draut,	» Vucobat F.,	» 2 »
Agriș,	» Marinkovits M.,	» 3 »
Târnova,	» Iuhász Bálint,	» 4 »
Sântana,	» Cornel Novac,	» 4 »
Comlăuș,	» Kleinde Jozsef,	» 2 »
F. Vârsand,	» Klár Béla	» 2 »
Sâmarton,	» Kurl József	» 4 »
Otlaca,	» Fülöp Lajos,	» 4 »
Zimándköz,	» Récei Miklós,	» 3 »
Aletez,	» Kehrer Károly,	» 4 »
Almáskamarás,	» Baros László,	» 6 »
Chișineu,	» Kokas József,	» 4 »
Cintei,	» Skála Antal,	» 2 »
Zărând,	» Zah. Dezső,	» 3 »
Nagyzerind,	» Szücs József,	» 6 »
Cermeiu,	» Káron Alajos,	» 6 »
Socodor,	» Édes Elemér,	» 3 »
Gy. Vârsand,	» Tary Gusztáv,	» 2 »
Boroș Ineu,	» Csillag Náczi,	» 6 »
Buteni,	» Denés Kóbi,	» 3 »
Alcil,	» Arcad. Căcincea	» 4 »
Boroșsebes,	» Török Gyula,	» 4 »
Iosășel,	» Ajtai Sándor,	» 4 »
Hălmațiu,	» Dr. Roman Ist.	» 3 »
Ciuciu,	» Ottovai József,	» 5 »

Vieța economică în Germania.

Viguroasa dezvoltare a industriei germane s'a oprit pentru moment pe loc. Acesta e un fenomen periodic, zice corespondentul din Berlin al ziarului »Le Temps.

Din anul trecut, comerțanții, industriașii, și financiarii se plâng mereu, că afacerile merg din ce în ce mai slab, se afirmă că un număr foarte mare de uzine nu trăiesc decât din comande vechi.

Numărul este rar și scump. Chiar și orașele nu găsesc decât foarte cu greu bani cu 4 la sută, și se citează primăria din Magdeburg, care, neavând nevoie imediată de banii dintr'un împrumut pe care-l făcuse, a găsit un plasament pe

termen scurt cu 5 jum. la sută, pentru o sumă de 5 milioane de mărci.

Ridicarea scontului și restrângerea creditului a provocat la multe case crize dureroase, și acum de curând s'a întâmpnat la Berlin falimente senzaționale. Germania n'are destui bani spre a îndestula nevoile enorme ale industriei și comerțului său; comerțanții și industriașii germani sunt prea nerăbdători ca să strângă bani.

Industria nu imobilizează numai beneficiile sale spre a se avânta, în momentele de prosperitate, în întreprinderi noi și în perfecționări, ci împrumută neconținut spre a îndestula această nepotolită sete de expansiune. În perioadele de prosperitate ale industriei, banii devin din ce în ce mai rari, pe măsură ce activitatea industrială se mărește; mersul scontului este tocmai contrar aceluia al industriei.

În 1899, în pogeul unei perioade excepțional de bune, și în ajunul crizei din același an, scontul Băncii imperiului, eră, ca și la sfârșitul anului 1906, de 7 la sută. Dacă cercetăm statisticele ultimilor ani, observăm că pe măsură ce activitatea industrială se micșoră, și nevoia de capitaluri eră mai mică, numărul reapărării pe piață.

În 1902 scontul cade la 3 la sută și chiar la 2 la sută pe piața liberă, spre a se urca până la 7 la sută în 1906, pe măsură ce industria își luă avântul. Acum scontul este de 5 1/2 la sută, ca în Februarie 1900, și se prezice că se va mai scobori, spre a se urca atunci când industria își va relua dezvoltarea.

Dar mai este o pricină a lipsei monetare cronice, de care suferă Germania. Este neîndestulătoarea ei producție agricolă pentru hrana populației sale.

În fiecare an Germania, trebuie să cumpere din străinătate hrană pentru 1200 sau 1500 milioane, mai cu seamă cereale. În anul acesta cifrele de mai sus vor fi de sigur depășite, căci recoltele nu sunt bune și sunt sub mijlociu. Producțiunea grâului pentru 1907 este în adevăr prețuită ca fiind mai mică cu 1,200.000 tone decât cea din 1906, și cu 500.000 tone mai mică decât cea normală dela 1903 până la 1906.

Cartofii de asemenea n'au dat o recoltă bună, și consumația în Germania este enormă: 500 milioane de quintale metrice. Această situație va avea de efect să mențină tot așa de ridicat scontul, până la cumpărăturile de cereale vor fi regulate în afară.

Această scumpete a capitalului are a puternică înrăurire asupra întregii mișcări economice a Germaniei. Proprietarii, cari aproape toți și-au hipotecat pământurile ca să-și plaseze banii în in-

suferit și cu timpul am ajuns totuș deasupra năcazului.

Alina, după o lungă tăcere:

— Lisandre, Lisandre dragă, haide ne hotărîm și noi să muncim, să suferim și de sigur vom ieși cu timpul biruitori. Uite, să uităm, ce-a fost între noi. Recunosc, că ai multă dreptate. Recunosc, că ești bun, că ești cuminte. Sunt vinovată. Dar crede-mă, că te iubesc mult și de aceea m'am supărat pe tine.

— O, Alino, Alino, câte iluzii am legat eu de tine și de căsătoria noastră. Cât te-am iubit eu pe tine și cum am disconziderat toate bunătățile din lume, numai să te pot avea. Azi nu mai am pe nime, nu mai am nici rudeni, de dragul tău... Și spre nefericirea mea nici tu nu voiești să fi a mea. Prea amar mi-s'a răsunat o dragoste atât de curată.

— Zici, că nu mai ai pe nimeni?! De ce vrei să-ți uiți de cineva? Vezi din cauza acestui cineva, nu mă poți avea pe mine... Doamne, cum îmi propusesem, să trăiesc numai pentru tine, să-mi dau și vieța pentru fericirea ta. Dar tu

de ce nu ți-ai propus același lucru? De ce nu vrei tu să trăiești numai pentru mine? O, tu gândeai, că eu îți pot crede poveștile tale despre o mamă, de care nu mi-ai făcut niciodată amintire...

Lisandru a rămas ca trăsniț. Inima a început să i-se constrângă, iar capul să i fie greu.

— Lisandre, dragă puișorule, ascultă-mă, nu-i mai scrie, nu te mai ocupă de ea, și atunci nime nu va fi pe pământ mai fericit decât noi.

O singură ființă există, care simția cu el, care îi făcuse atâta bine, căreia îi datoră atâta recunoștință și pe care o iubiă cu iubire fiască. Un singur suflet, de care se simția atras, o singură inimă, care mai bătea pentru el... și i-se cerea să abzică și de ea pentru totdeauna. Pentru totdeauna? E posibil oare lucrul acesta? Să schimbe un sentiment de fericire concretă, cu o fericire problematică? Acesta să fie prețul mulțumirei, ticnei lor casnice? O atât de mare jertfă să aducă?

El e singura mângâiere, singura fericire, vieța chiar, pentru o ființă bună, iubitoare și iubită.

Să nu se mai intereseze de ea, să nu-i mai facă bucurie, nici scriindu-i? Dar promisiunea, pe care i-o făcuse pentru liniștea sa sufletească!?

O iubiă mult pe Alina și în iubirea aceasta a lui n'o putea judecă și nu i-se împotriviă. Dar nici pe Leontina nu o putea uită; ea își câștigase pentru totdeauna un loc în inima »copilului său«.

Lisandru s'a hotărît, să îngrădiască acest locșor, să împiedecă sentimentele de a mai izbucni din el și să aducă prinos sufletului distins al mamei sale numai în conștiința sa.

Leontina, care așteptă să-și vadă copiii la ea în casă — nu mai primia nici o știre dela Lisandru.

Alina eră fericită. Eră totdeauna voioasă și-și menajă mai bine bărbatul, pe care încetul cu încetul îl supunea tot mai mult voinței sale.

Iar Lisandru, care fusese energetic și avusese un pronunțat dor de muncă, de activitate și de viață, începuce a se încrede tot mai puțin în forța și capacitatea proprie. Alina i-se părea un geniu, un soare.

Începuce a nu mai pune nici un pond pe exterior, nu se mai nutriă regulat și nu-l mai preo-

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás maeștru de monumente și pietre de cimitir.

Fabricație proprie din marmoră, granit, seynit, labrador etc., din pietre de mormânt magazina se află în **Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.**

Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21, Telefon 662.**

Filiiale: Nagyvárad, Nagyzeber, Déva și Bánpatak.

dustrie, își văd veniturile reduse, pe măsură ce s'au redus și beneficiile industriei. Speculările asupra caselor, așa de răspândite în Germania, s'au înpuținat, din pricina greutății împrumuturilor pe case și a scumpetei lor; deci, comanda către casele industriale devin mai puțin numeroase. Un mare număr de case industriale, cari se întemeiau aproape numai pe credit, sunt paralizate în acțiunea lor, dacă nu ruinate cu desăvârșire. Această situație se mai agravează încă și prin împuținarea comenzilor venite din străinătate. Astfel de câteva luni exportul ferărilor germane s'a micșorat simțitor. Perioada aceasta de scădere a avansului industriei, după prezicerile cunoscătorilor, pare a se accentua și ține un timp oarecare. S'au făcut chiar comparații cu criza din 1900. Dar aceste temeri sunt exagerate.

Criza actuală nu surprinde pe Germania în chip așa de brusc, și marea finanță pare a fi pregătită. Angajamentele publicului sunt mai ușoare acuma, și panica de acum șapte ani va putea fi evitată.

Bancherii și-au supravegheat clienții mai de aproape, au fost mai judicioși în acordarea creditului. Situația hipotecară este deasemenea mult mai sănătoasă decât 1900, astfel încât se poate pricepe că criza nu va lua proporțiile »crafului« din 1900, din care de altfel Germania s'a ridicat foarte repede. Se prevede că situația actuală poate ține vre-o doi ani, dar nu mai mult. Disponibilitățile vor crește. Apoi, din lipsă de întrebuințare, capitalul va deveni ieftin, și atunci avântul industriei va crește iar, până când curba va ajunge la punctul culminant.

Lucrul cel mai însemnat este ca această curbă să nu se scoboare nici odată așa de jos, ca în căderea ei precedentă, și astfel Germania să continue a merge din progres în progres, cu toată calea accidentală ce o are de străbătut, zic comercianții, industriașii și financiarul.

De altfel nimeni nu apare a se neliniști de viitor, încrederea a rămas neatinsă, și toți așteaptă numai disponibilități monetare, capitaluri mai ieftine, precum și împrejurări mai prielnice, spre a reîncepe cu aceeași tenacitate și aceeași îndrăzneală asalturile repetate pe cari le dau pieții mondiale.

Această nevoie de capitaluri așa de necesare Germaniei, spre a îndestula spiritul ei de întreprindere, a făcut în mod firesc ca privirile financiarilor germani să se îndrepte spre imensele rezerve monetare ale Franței, de cari, după părerea lor, francezii se slujesc foarte rău.

»Lumea afacerilor« este, tocmai din această cauză, favorabilă unei politici de apropiere între

Franța și Germania, — în nădejdea că relațiile bune între cele două țări vor îndemna capitalurile franceze să treacă granița. Dorința de a trăi în pace, și de a putea lucra în toată liniștea este comună tuturor în Germania, — din susul până în josul scării sociale — cu toate rătoelile unor pangermani șoviniști. Dar pacea cu frumoasa Franță li-se pare cu deosebire interesantă.

Germanul este, în adevăr cu desăvârșire practic, și sentimentalitatea este un lux pe care nu și-l permite decât după ce a muncit serios. Astfel ideea apropierei franco germane nici nu-i vine în minte fără ca să nu se gândească la foloasele pe cari le-ar putea avea. De altfel, această concepție este foarte legitimă și demnă de imitat.

Acest folos, pe care-l are în vedere Germania, este mijlocul de a-și desvolta și mai mult afacerile. Financiarul german, — acești neobosiți și entuziaști colaboratori și comanditari ai comerțului și industriei imperiului, cer diplomației lor de a-le ușura accesul capitalurilor franceze. Acest rezultat îi interesează cu mult mai mult decât Marocul și altele; căci ei sunt convinși că nici o țară, unde concurența este liberă, nu poate rezista pătrunderii comerțului și industriei germane, dacă ele au mijloacele de acțiune necesare.

Extensiunile teritoriale preocupă mai puțin pe oamenii de afaceri germani, decât puțința de a-și întinde pretutindeni activitate, și în țările semi-civilizate de preferință în regiunile sălbatice și încă barbare. Piața mondială fascinează pe Germania, și acesta este adevăratul imperialism al comercianților, industriașilor, armatorilor și financiarilor săi.

Nu au răbdare să aștepte până când vor putea începe această acțiune cu propriile lor capitaluri. Pentru a-și satisface această ambiție, această arzătoare nevoie de a desvolta, doresc ei colaborarea avuței franceze. În optimismul lor neclintit, ei cred că această colaborare va fi tot așa de prielnică și capitalurilor franceze, și de aceea nu și explică de ce ar rezistă avantajilor pe cari ei le oferă și le făgăduesc. Banii, după părerea lor, nu trebuie să se lase influențați decât de cifre.

Și cu toate acestea, cu toată scumpătatea banilor în Germania, toate marile instituții franceze la un loc, n'au mai mult de o sută de milioane de lei în depozit la Berlin.

Se pare dar că capitalul francez n'are încredere în situație, că are scrupuluri, foarte onorabile de altfel, și că ezită să se angajeze în valori a căror negociere e grea, și cari nu sunt negociate la Paris.

Finanța germană vrea să aplaneze aceste greutăți, și cere ca diplomația să lucreze pentru ea

cupă nimica. Toată fericirea i-o făcea credința nestrămutată, că l-a dăruit Dumnezeu cu o femeie frumoasă și cuminte.

În societate eră timid. Își închipuia, că el este cel mai inferior dintre cei de față. N'avea idei proprii, și n'avea convingeri. Nu mai eră de recunoscut.

La vr'o trei ani după căsătorie li-s'a născut o fetiță.

Situația materială li-s'a îmbunătățit. Lisandru se întrămă, prindea tot mai multă putere. Începea a înțelege situația. Prăpastia, care era să-l înghiță, o vede acuma limpede.

— Alino, Alino, câtă fericire ne-a adus nouă fetița. Tu mă iubi ai până acuma numai cu mintea. Tu îți închipuiai numai, că mă iubești. În realitate însă erai cea mai mare egoistă, te iubi ai numai pe tine, făcând din bărbatul tău un sclav, lipsindu-l de voință și de avânt sufletesc...

Alina îl ascultă cu ochii mari.

— Iubirea mea n'ai răscumpărat-o cu iubire, ci ai aservit-o scopurilor tale mărginite, orgoliului tău nesățios. În loc să mă ridici prin focul inimii, m'ai coborât la picioarele tale de suverană, care ai unele calități. Păcatul însă ți-a fost mare și eră să fie fatal... Dar uite, poate în supremul moment, Dumnezeu ne-a trimis mântuire. Te-a făcut mamă, ca să știi ce este iubirea de

mamă și să mă iubești și pe mine cu inima, iubindu-ți fetița.

Te iert. Nu ți voi mai aminti niciodată de rățacirea ta cea mare, ci de azi înainte vom începe vieța adevărată, iubindu-ne cu toată puterea sufletului, fără însă a păstra toată iubirea numai pentru noi. Suntem datori să viețuim și pentru alții și suntem datori să iubim și pe alții.

Fața Alinei începea să se întunece.

— Iubirea este temelul acestei lumi. Lumina, căldura... toate, toate sunt manifestațiuni ale iubirii universale. Așa și iubirea noastră se manifestează în diferite chipuri față de aceia, cărora le suntem datori cu iubire. Înzadar vom fi preocupați de gânduri mari, înzadar vom vorbi de mari reforme sociale, dupăcum aveai obiceiul, dacă sufletul nostru nu știe ce este iubirea.

Iar cu cât vom găsi mai multe chipuri de a face și pe alții părtași de darurile noastre sufletești, cu atâta ne vom îndeplini mai cu succes misiunea de oameni superiori. Dragostea e vastă și are nuanse. Numai cel mic la suflet și la inimă păstrează tot ce are exclusiv pentru sine.

Alina s'a schimbat. Își iubi ai fetița și bărbatul ca cea mai iubitoare mamă și soție. Căută în tot chipul să-și îndrepteze marea greșală, ce o comisese.

Așa i-se părea lui Lisandru. Dar s'a înșelat...

în acest prilej, după cum și ea a secundat de multe ori diplomația. Ea manifestă chiar uneori o oarecare nerăbdare, găsind că lucrurile merg prea încet. Se poate dar ca problema aceasta să fie pusă în curând la ordinea zilei.

Din străinătate.

Reforme în Macedonia. Rusia și Austro-Ungaria vor face în zilele viitoare demersuri identice în Athena, Belgrad și Sofia pentru clarificarea aceluia punct din programul dela Mürzsteg, care se referă la hotărnicirea cercurilor administrative ale celor trei vilaețe macedonene, avându-se în considerare naționalitățile locuitoare în ele.

Detronarea șahului. Un ziar berlinez este informat, că o comisiune compusă din deputați ai camerei a pretins detronarea șahului, pentru că nu e capabil de a guvernă. S'a și prezentat înaintea șahului o delegațiune, care i-a pretins să recunoască situația politică actuală, ori atunci să abdică de tron. Din această amenințare însă nu se va alege nimic, căci parlamentul este în curăț cu greutățile, pe cari le ar întâmpina recunoașterea din partea puterilor a noului șah.

Revista ziarelor.

Scriind despre munca multă și urgentă ce îi așteaptă pe deputați, »Bud. Hirlap.« se tânguie după cum urmează:

»Putința de muncă a parlamentului *dușmanii patriei*, grupul naționalităților și coaliția croată, se pregătește s'o tulbure. Va să zică nu o minoritate patriotică vrea să zădărnicească intențiile nimicitoare ale dreptului poporului și legi cari s'ar fi adus în interesul austriacilor, ci elemente distrugătoare de stat vor să oprească munca patriotică a majorității ieșită din alegerile cele mai curate, și anume cu armele cari au ajutat pe *minoritatea patriotică* să facă imposibilă guvernarea liberalilor și forțând noui alegeri, să ajungă majoritate«.

Pledează apoi pentru modificarea regulamentului dietei, ca astfel să se ia din mâna naționalităților arma cu ajutorul căreia »minoritatea patriotică« a forțat venirea sa la guvern... Și cu ajutorul cărui regulament modificat și-ar asigura o domnie comodă și cât de lungă. Căci, la urma urmelor, asta e ținta coaliției: boierii să se răsfete cât mai mult în bunătățile și onorurile sfintei — puteri!

»Az Ujság« scrie despre secularizare. Arată ce a determinat pe contele Tisza ca în adunarea reformată ce s'a ținut Duminecă la Papa să se rostească în contra campaniei de secularizare pornită de unii reformați. S'ar naște în felul acesta iritante și păgubitoare certuri confesionale.

»Népszava« scrie despre teroarea ce se folosește contra lucrătorilor și slujbașilor dela căile ferate pentru a-i opri ca în ziua de 10 Oct. să se alătureze și ei marelui demonstrațiuni în favorul sufragiului universal. Arată însă, că după regulamentul dela căile ferate pedepși nu se poate decât cel care face grevă pentru sistarea funcționării căilor ferate. Orevă d'o zi nu poate avea acest rezultat, deci nici nu poate fi pedepsită.

»L'Indépendance Roumaine« dela 1 Oct. sub titlul »Rolul României« scrie un interesant articol de fond despre primirea la Viena a regelui Carol și despre însemnătatea politică a țării.

Reproduce o parte din circulara pe care dl Ioan Brătianu, în calitate de ministru de externe, a adresat-o, la 1903, agenților diplomați ai României în străinătate, adresă care e un întreg program de politică în orient a României.

Din România.

Rentoarcerea Suveranilor. Suveranii s'au întors Sâmbătă din străinătate. În gara dela Sinala i-a așteptat corpul diplomatic, autoritățile civile și militare ș'un public numărös, care a făcut suveranilor o entusiastă primire.

— **Programul sărbătorilor dela Galați.** Iată programa oficială pentru sărbarea și botezul monitoarelor și vedetelor:

La orele 9 dimineața vor sosi suveranii, după care va începe ceremonia religioasă. Va urma citirea actului de botez și cuvântarea dlui ministru de războiu.

Apoi vor fi botezate pe rând monitoarele Brătianu, Kogălniceanu, Lahovary, Lascar Catargiu și cele opt vedete. Monitorul Brătianu, după botezare, va fi lăsat pe apă.

După această ceremonie, suveranii și înalții demnitari ce vor fi prezenți se vor îmbarca pe monitorul Lascar Catargiu cu care vor pleca la orele 11 în direcția Brăilei.

La Brăila vasul se va opri și dl ministru de războiu va debarca împreună cu mai mulți ofițeri, de unde vor lua trenul pentru a merge la Cernavoda.

Regele își va continua drumul cu monitorul până la Cernavoda. Pe bord se va servi dejunul la ora 1.

La Cernavoda regele va debarca și va lua trenul pentru Constanța.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 1 Octomvrie. n. 1907.

† Ioan Papiu.

Din Sibiu primim dureroasa știre despre încetarea din viață a protopopului Ioan Papiu, care mai bine de 20 de ani a condus cu pace și cinste tractul Sibiului. A fost un slujitor credincios altarului, spirit conciliant, om de bine care lasă în urmă-i unanime regrete.

Trimitem respectabilei sale familii expresiunea profundelor noastre regrete.

— **Björson despre Apponyi.** Ziarele maghiare publică următoarea scrisoare adresată de Björson contelui Schönbron:

»Acasă, în Ungaria, să poarte război contra unei rase și în același timp să țină dicții despre pace în congresul de pace, asta e o purtare necuviincioasă, asta-i humbug. Reprezentantul cel mai mare al acestui humbug este contele Apponyi, de aceea am dus afacerea înaintea judecării Europei. Nu e o scuză pentru Apponyi că are merite în ce privește mișcarea internațională de pace. Dincontră, asta agravează încă acuza!»

Credem că »A hir« — după toate acestea — n'o să mai caute a convinge pe marele poet al nordului despre »greșala în care a căzut«.

— **Examenul de calificare preoțească ținut în Arad sub presidenția P. S. Sale Episcopului s'a terminat azi.** Dintre 12 candidați au fost calificați 11.

— **Curentul.** Pentru că ar fi agitat, dl Ioan Nicorescu, preot în frunța noastră comună Curticiu, a fost pus sub acuză. Tribunalul din Arad, din cauza lipselor de probe l-a achitat. Procurorul a apelat însă la Tabla regească din Oradia. Aceasta, după cum

ni-se comunică, i-a croit o pedeapsă de 3 luni temniță de stat, 200 coroane amendă și suportarea cheltuielilor de proces.

Dl Nicorescu a făcut cerere de nulitate la Curie. Numai să nu se pomenească încă și cu mai gravă pedeapsă!

— **Reforma regulamentului camelei se amintește din nou.** Ea ar consta numai din următoarele: discuția se poate încheia la propunerea alor 30—40 deputați, cercul de activitate al președintelui se extinde față cu deputații renitenți. Intregă reforma ar fi numai provizorică, valabilă numai pentru ciclul acesta.

Necesitatea reformei o motivează cu eventuala obstrucție a croaților și a naționalităților. Reforma e cerută numai de câțiva kossuthiști.

— **Le-o spune verde.** Cameleonismul corifeilor politicieni, mari și mici, din țara aceasta se vedește totdeauna când sunt puși deodată în fața dinastiei și a poporului. Instructori ai școlii celei mai șoviniste în jos, în sus sunt cei mai meșteri în a se pleca și în a linguși. Acest adevăr s'a putut constata și din prilejul inaugurării statuiei regina Elisabeta la Seghedin. În comitetul aranjator al serbărilor au luat parte mai ales kossuthiști. Iar partidul kossuthist a decis că nu ia parte oficios la serbări, nu primește oficios pe arhiducele Iosif, și nu flueră oficios imnul dinastiei. Cine are chef poate s'o facă ca particular. Opiria lui Gotterhalte nu s'a putut obține și partidul acest lucru îl doria mai mult.

Imprejurarea aceasta le-a făcut dificilă poziția șefilor.

»Népszava«, ocupându-se cu chestia aceasta, scrie între altele:

»Și-au uitat corifeii că ei au fost, cari n'au instruit la altceva partidul, decât să detroneze pe Habsburgi și să fluiere pe »Gotterhalte«. Bunii învățaței nu voiesc acum să înțeleagă situația meșterilor deveniți apți de curte.

»Ei au rupt-o acum cu tradițiile, ci vor să fie acum loiali, lor le trebuie vârstare habsburge și nu obsearvă nici pe Gotterhalte, căci de ce ar fi mai buni decât Kubk Béla și soții. Da, numai cât patriotismul de paprică (ardei) voiește să crească din măiestrii săi cu mare forță patrioți deosebiți și ar fi fericit, dacă ar câștiga nițică glorie renumelui său, în schimbul unui scandal, chiar dacă ar și strănuta Kossuth Ferencz.

— **Cununie.** Anunțăm cu plăcere că Marți, la 8 Octomvrie dl dr Victor Bontescu, avocat în Hațeg, unul dintre cei mai distinși reprezentanți ai generațiunii mai tinere, se va cununa în catedrala din Arad cu grațioasa și mult simpatica d-soară Dora Vuia.

Dorim toate fericirile.

— **Sfințire de biserică.** Nu este nimic mai mare decât predarea destinațiunii Sionul Domnului. Prin acest Sion își înalță credincioșii rugăciunile și își manifestă simțămintele de bucurie și de înfrățire către înaltul Tron ceresc.

Astfel de predare a fost Duminecă în 16/29 Septemvrie a. c. în comuna Inand, când s'a sfințit sf. biserică de nou renovată prin mandatarul Ilustrității Sale dlui Episcop, — Nicolae Roxin, protopopul tractului, însoțit de 3 preoți.

Dl protopop a făcut sfințirea apei cu care s'a stropit lăcașul sfânt și după aceea a celebrat sf. liturgie însoțit de preoții: Aurel Alb, Cefa, Stefan Giurcuț, Bicaci și Ioan Popovici din loc. Punctul mai însemnat a fost când dl protopop după finirea sftiei liturgii a ținut predica ocazională. Și într'adevăr rar se pot auzi astfel de predici. Poporul frapat de argumentele și pildele biblice, istorice, practice, a lacrimat, fiind îndemnat la păzirea religiunii, a limbei și a datinilor străbune prin cercetarea sf. biserici și prin îmbrățișarea cu căldură a fiicei sale școlii.

După finea sftiei liturgii s'a ținut prânzul comun în casa preotului Ioan Popovici, iar pentru popor în școală. Sub durata prânzului a fost felicitat dl protopop de judele comunal Georgiu Roman, în numele poporului pentru cuvintele spuse din inimă, poporului și osteneala avută cu aceasta ocaziune.

Un asistent.

— **Congresul notarilor și-a ținut adunarea anuală Duminecă, în Budapesta.** În memorandumul ce adresară ministrului de interne este un punct care ne place: *închiderea cârcimelor deja de Sâmbătă seara!*

— **Baritonul Corfescu-Corfeschini,** cunoscut și pela noi, va da în ziua de 15 Octomvrie n. în Praga, sala dela »Otel Central«, un concert în care va cânta din Schubert, Massenet, Verdi, Wagner, Ciaikovsky, Leoncavallo, Schumann. În același concert va cânta și Stanislaw Letowsky, un tiner băiat din Nebraska (America), virtuos în pian.

— **De păr!** Kossuthiștii din Bănat s'au încăierat strașnic. Prin ziare, lupta lor ține de mult, în adunare publică numai Duminecă și-au spus buchile. Duminecă au ținut adecă adunarea anuală unde s'a ales comitetul. Cu acest prilej s'au spălat unii pe alții — fără săpun.

Tot tărăboiul e că unii dintre ei vor să scoată din viceșpanie pe Ioanovich care trăiește rău cu fișpanul, și care — am spus-o de mult — merita de mult să i-se dea drumul, căci viceșpan mai afurisit n'am cunoscut.

— **O școală detestabilă.** Mai zilele trecute am primit dela dl Andrei Timbuș o întâmpinare adresată altui ziar, care publicând-o și rectificând astfel cele publicate pe socoteala dlui Timbuș, noi n'am mai publicat întâmpinarea. Văzând însă cele ce se petrec la Cluj, unde se face o școală detestabilă, din întâmpinarea dlui Timbuș publicăm o parte, care nu s'a publicat în »Lupta« și care revarsă lumină asupra școlii daiano-franchistă dela Cluj.

Iată sceaștă parte din întâmpinare:

»In zilele trecute bietul tatăl meu, un țaran din Selagiu, care m'a crescut cu amară sudoare, m'a întâmpinat cu lacrimi în ochi auzind de veste că m'am făcut »calvin« acum când sunt aproape gata să ajung la creangă verde. Denunțatu-m'au în primăvară la rectorul și decanul facultății matematice ca pe un tiner universitar primejdios, care primește ajutor în ascuns dela »Liga culturală« din București. S'a introdus o cercetare severă care și astăzi decurge. Ba umblat-au doi domni universitari români din loc până și la comitele suprem contele dr. Bánffy ca să se întrepună și el pentru perzecutarea și disciplinarea mea. La examenul fundamental din științele matematice profesorul Apáthy m'a întâmpinat cu o răutate vădită semn că era bine și din vreme pus scălușul și aici.

După aceste mă întreb, cum ajung eu să fiu expus atâtor șicane, denunțări și învinuiri din partea unor oameni din Cluj, încât să mă timbreze deoparte ca primejdios trădător de patrie, de altă parte înaintea tatălui meu de calvin, iar în zierele românești de un renegat, care slujește interesele contrare nizuințelor și aspirațiilor românești.

Nu cunosc și nu știu că cine a informat ziarul »Lupta« căci vestea e nesubscrisă de nime și prin urmare cade întreaga răspundabilitate în sarcina redacțiunii. Având de lucru cu un organ serios, îmi trece de săgă ca să cercetez după făuritorul știrilor comunicate despre mine.

Din tendința celor apărute în »Lupta« aproape sigur deduc că această campanie e pusă la cale din partea protopopului dr. Dăianu în contra mea pe toate direcțiile. Dr. Dăianu m'a adus la Cluj făgăduindu-mi scutul său în schimbul unor servicii de administrație la »Răvașul«, deoarece ca băiat de țaran sărac viața mea întregă m'am luptat cu grijile existenței și am absolvat gim-

Iconostase noi, precum și renovări după specialitate Schmidt János, se execută cu cea mai mare conștiențiozitate la zidarul de biserică

◀ Budapesta ▶

● IX. Soroksári utca 40. ●
Fondată la anul 1888. ●

naziul din Blaj trăind din pâinea amară de instructor. Ba auzind de veste comitele suprem din loc că posed bine limba română, m'a primit, de instructor privat pentru limba română ceea ce rar vezi pe la conții maghiari. Imprejurarea aceasta au semnalat-o toate gazetele românești cu bucurie. Numai dr. Dăianu nu avusese bucurie. Slujba nouă mă despărți de »Răvașul«, și nu-mi păru rău de el, căci numai intrigi ascunse și reclame după renume îmi eră dat să văd și să aud zi de zi. Indată am fost în curat cu situația și cu rolul meu de administrator — călăuș — care să miroase tot, dar să nu auză nimic și să joace chiar și într'un picior, dacă așa voește stăpânul. Iscoditura cu »Erdélyi Hirlap« a ieșit din gura urmașului meu în ale »Răvașului«.

Și ca să nu fie de deochiu îi și aștern aici numele, care sună în întregime cam a Cloșca. Cloșca asta atâta a clocit la planuri în contra mea până când a scos vestea cu »Erdélyi Hirlap«. Omul acesta care ca un simplu simbrăș își înmoaie condeii în venin, pentru bani și care lucră rapoarte la comandă, nu s'a sfiit a trimite raporturi anonime la unele gazete românești inspirate de dr. Dăianu, mai despre sfințirea bisericii din nou edificate și meritele, cari și le a câștigat pe acest teren Reverendissimul mai despre abzicerea dlui Podoabă din prezidenția meseriașilor, mai despre alegerea de deputat din Gilău, mai despre sinodul de toamnă protopopesc unde Sfinția Sa zburâna de laudă. Mai în primăvară tot acel sinod a trebuit să-l desmintă pe raportorul Reverendissimului și au declarat vr'o 6 preoți din tract că ajungă-ne lauda, să mai vedem și fapte. Cloșca se depărtase pe atunci din Cluj și de atunci s'a și gătat cu laudele. A început a veni pacoștea pe stăpânul meu dela »Răvașul«. Două telegrame, și totul s'a sfârșit! Și de-atunci nici Cloșca nu mai zburâna prin Cluj.

Se vede însă că Dăianu iar a prins curagiu... Nu ne mirăm: »Gazeta« și »Unirea« îi primește și publică proza. Cu toate astea, se va găsi mijlocul de a înăbăși vocea irozilor cari au atâta cinizm desfid opinia publică românească.

— **Arhiducele Iosif**, care la Seghedin a reprezentat pe M. Sa la desvălirea statuei decedatei regine Elisabeta și a ținut acolo vorbire plăcută ungerilor (a fost primit însă cu *Gotteshalte*, ceea ce i-a indignat rău pe patrioții), a fost numit comandant de divizie al honvezilor din Budapesta.

— **»Reforma«** revistă politică, economică și ilustrată apare în fiecare Duminică în București. Prim-redactor: George Vasiliu, editor-proprietar: V. Constantinescu Florini. Redacția și Administrația: str. Primăverii, 23 București. Abonamente în țară un an 20 lei, un jum. an 12 lei.

— **Necrolog.** Primim următorul anunț funebru: Terezia Mircea n. Roman, soție, în numele său și număroșilor consăngenii cu adâncă durere anunță, că iubitul și neuitatul lor soț, fiu frate, cumnat și unchiu Alexandru Mircea, funcționar la »Silvania« a răposat în Domnul în etate de 28 ani, la 26 Septembrie, la 3 ore dimineața. Astrucarea osemintelor sale s'au săvârșit în 27 Septembrie a. c. la 2 ore d. m. în cimiterul bisericii gr. cat. din Buciumi. Fie-i țărna ușoară și amintirea binecuvântată!

Trimitem celor întristați sincere condolențe!

— **Despărțământul Bistrița** al »Astrei« a felicitat din incidentul serbărilor pe onorabilul prezident, dl Iosif Sterca Șuluțu. La această felicitare primi despărțământul următoarea scrisoare, trimisă la adresa dlui Gavril Tripon, avocat, directorul desp. »Asociațiunii«:

»Vă mulțămesc din inimă pentru măgulitoarele cuvinte cu cari m'ați onorat. Primiți sincerile mele gratulări la fericita reușită a serbărilor »Asociațiunii«, prin care ați binemeritat simpatia tuturor românilor de bine. Eram de tot sigur, că astfel are să urmeze, de aceea am propus eu, iar comitetul central a primit cu bucurie să ținem anul acesta adunarea generală la D-voastră, unde nu s'a mai ținut niciodată; am dorit să vi-se dea ocaziune: »să dați dovezi la lume«.

Acesta este triumful zilelor din luna aceasta, al cărui merit în prima linie e al despărțământului D-voastre și al poporului de acolo, care a atras la sine lume multă și aleasă.

Regret că numai cu ochii mei sufletești am putut privi tot ce-mi înfășoșam că se petrece în zilele acele în Bistrița; dar eram pe deplin liniștit, că sub conducerea unui bărbat așa valoros și înțelept, precum e dl vice-prezident Bărsan, numai onoare și bine poate să rezulte pentru »Asociațiune«, la a cărei prosperare eu din tineretele mele cu dragă inimă și din toată puterea sufletului meu lucrez.

Primiți, Vă rog, D-voastră și toți membrii comitetului despărțământului, o strângere de mână frățească, dela al D-voastre devotat

Sibiu, în 25 Septembrie 1907. *Iosif Sterca Șuluțu*, prezidentul »Asociațiunii«.

— **Dela »Reuniunea economică Sibiană«.** Comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu« în ședința sa ultimă hotărârea a luat ca expoziția de copii (a 2-a) să se țină Duminică la 13 Oct. n. c. în comuna Ilmbav, iar cea de vite (a 17-a) la 20 Oct. n. c. în comuna Săcădate. Programele acestor expoziții să vor distribui de cu vreme între cei interesați. Pentru a contribui la calificarea fiitorilor conducători ai școalelor de pomi comunale, în zilele din 12—14 Octombrie n. c., să va țină în comuna Săliște un curs de pomarii, la care participanții vor primi diurne de câte 2 cor. puse la dispoziție de comisia economică a comitatului și câte 1 cor. de Reuniune. Participanții vor primi ca dar și câte 1 cuțit de altoit. Faptul, că în comuna Gușterița și în Agârbici s'a alcătuit cu concursul secretarului Vic. Torțășianu, câte o însoțire de credit »Raffaisen« s'a luat cu plăcere la cunoștință.

— **Fața fragedă și mâna albă** este de cea mai mare importanță pentru frumusețea femeilor. Astăzi fiecare damă folosește numai cremă Marta și săpun Marta, fiindcă numai aceste s'au adeverit ca adevărat bune în contra pișturilor, petelor de ficat, coșuri, miteseri, roșeața mânilor. Dă feții și mânilor frăgezime și culoare albă ca zăpada prețul unui borcan cremă Marta costă 1 cor. o bucată săpun 70 fil. Se poate comanda la singurul preparator: Tó-nay Imre și Wachsmann Jenő, droguerie și parfumerie în Szabadka.

Ultime informațiuni.

Revoltă militară. Sevastopol, 1 Oct. Privitor la revolta militară d'aici se știe atâta: *In lupta sângeroasă, au căzut 6 ofițeri; alți mulți sunt răniți. Ofițerii rămași în viață s'au alăturat soldaților resvrățiți. Artileriștii comandați să tragă asupra răsculaților, au refuzat aceasta.*

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 2 Oct. 1907.

INCHEEREA la 1 ORĂ :

Grâu pe Oct. 1907 (100 klg.)	21-96—21-98
Secară pe Oct. 1907	18-98—19—
Ovăs pe Oct.	15-30—15-32
Cucuruz pe Mai 1908	13-48—13-50

INCHEEREA la 5 ORE :

Grâu pe Octomb. 1907	21-88—21-90
Secară pe Oct. 1907	19-18—19-20
Ovăs pe Oct.	15-36—15-38
Cucuruz pe Maiu 1908	13-46—13-48

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu	
De Tisa — — — —	20 K. 85—21 K. 45 fil.
Din comitatul Albei — —	21 » 45—21 » 85 »
De Pesta — — — —	21 » 15—21 » 65 »
Bănățenesc — — — —	21 » 80—22 » 05 »
De Bacica — — — —	21 » 80—22 » 30 »
Săcară — — — —	18 » 80—19 » — »
Orzul de nutreț, cvalitatea I.	15 » 55—15 » 75 »
» de cvalitatea II — —	15 » 35—15 » 55 »
Ovăs » » I — — — —	» — — — — » — »
» » » II — — — —	» — — — — » — »
Cucuruz vechiu — — — —	» — — — — » — »
» nou — — — —	13 » 40—13 » 60 »

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

CĂLĂUZ

prin

Constantinople și împrejurime

de

Teodor Filipescu.

Prețul 80 fil., plus 10 fil. porto.

Se poate comanda dela autorul **Teodor Filipescu, Serajevo (Bosnia).**

— **»Cantorul bisericesc«**, opul dlui George Bujigan, zilele acestea a ieșit de sub tipar.

Opul e foarte voluminos și e neîntrecut în literatura bisericească, atât ca cuprins cât și ca aranjare. Abonamente nu se mai pot face, deoarece opul e complet și conspectul tipărit.

Ceice doresc a-l avea să se adreseze autorului în Deliblat (Temesm.)

Prețul unui exemplar broșat 10 cor., legat în pânză frumos aurit 12 cor., legătură de lux în piele 16 cor. La comanda de 5 exemplare 10% rabat.

»Ullranda« de Carmen Sylva, dramă în două acte, în versuri, traducere de A. Steuerman. »Biblioteca pentru toți« No. 275. Prețul 30 de bani.

Frumoasa dramă a M. S. Reginei Elisabeta e una din cele mai puternice creațiuni izvorite din fantazia nespuse de bogată și fecundă a Augustei scriitoare.

Eroii piesei sunt figuri din timpuri și locuri depărtate; dar pasiunile ce se frământă în sufletele lor, acțiunea pe care o desfășoară sunt atât de omenești și de vii, încât ne captivează din primele momente și ne mișcă profund.

Atât pe scenele germane cât și pe acele românești — la Iași în prezența M. M. L. L. și apoi la Teatrul Național din București — rolul Ullrandei a fost creat de marea artistă Agata Bărsescu și a obținut un succes strălucit.

Această carte nu va lipsi de sigur din colecția numeroșilor admiratori ai genialei scriitoare și Regine Carmen Sylva.

De vânzare la mai toate librăriile din țară. A se cere gratis catalogul complet al acestei Biblioteci la Librăria Alcala y — București.

Poșta Redacției.

Pompi, Roma. Tot ce am primit până acum s'a publicat. Dacă se va fi perdut ceva, trimite iar, publicăm cu plăcere. Frățești salutări.

Beiuș. Primit. Mulțumiri. Încă în săptămână asta se publică.

Aug. Maior. Așeu. Librăria N. Ciurcu, Brașov.

Redactor responsabil **Ioan N. Iova.**
Editor-proprietar **George Nichin.**

ANEMIA

o vindecă foarte repede Emulsiunea SCOTT și îndepărtează și slăbiciunea, indispoziția și deprimarea provenite din această boală. Buna reputație ce și-a câștigat-o Emulsiunea SCOTT mai ales în cazuri de

ANEMIE

se bazează pe aceea, că la prepararea acestui medicament se folosesc cele mai fine materii ce se pot procura cu bani, și cari s'au putut descoperi după experiențe de ani îndelungați și mai ales că prin prepararea lui SCOTT aceste materii sunt gustoase și ușor de digerat. Rezultatul acestora e acest preparat a cărui putere nutritivă e neîntrecută.

Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fil.

Se capătă în toate farmaciile.

La cumpărarea Emulsiunii vă rog să observați marca care reprezintă un pescar.

Concurs.

Pentru ocuparea

unui post de practicant

la »SĂTMĂREANA« dotat cu salar anual de 840 coroane, prin această se publică concurs.

Reflectanții au să documenteze, că au absolvat cu maturitate o școală comercială-superioară și că posed pe deplin în scris și vorbire limba română, maghiară și eventual și cea germană.

Postul e a se ocupa îndată după alegere, și cel ales după un an de serviciu de probă prestat spre îndestulare, va fi denumit de oficial cu salar anual de 1200 coroane și adaus de salar în înțelesul statutelor.

Recursele sunt a se trimite până inclusive în 14 Octomvrie n. a. c. la adresa: »Sătmăreana« institut de credit și economii, societate pe acții în Seini (Szinerváralja)

Direcțiunea.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARĂ

1906.		ACTIV		1907.	
9 Sept.				1 Sept.	7 Sept.
109481848	{ 77121848	Reserva metalică Aur	89985356	127371193	127285356
677631	{ 32360000	" Trate Aur	37300000	528664	429577
92948627		Argint și diverse monete		100893618	98676984
29546104	{ *) Impr. contra ef. publice	Portofoliu Român și Străin	15048650	37606618	38112941
11999924		" " " " in cont curent	23064291	11999924	11999924
14801390		Fonduri publice		15806084	15806084
2908324		Efectele fondului de rezervă		3253121	3253121
5769938		" " " amortisarea imob. și material		5901375	5901454
604199		Imobili		638627	638729
376831		Mobilier și Mașini de Imprimerie		329187	345394
95107770		Cheltueli de Administrațiune		109229549	108254949
—		Deposite libere		—	—
7128110		" " & provizoriu		9513489	12267775
23090333		Compturi curinți		26260047	28180364
394441029		Copmturi de valori		449331496	451152652
12000000				12000000	12000000
21373442		PASIV		23051453	23051453
3222588		Capital		3473646	3473646
260377640		Fond de rezervă		298801700	301510640
1646498		Fondul amortisării imobilelor și material		2077070	2077070
713091		Bilete de Bancă în circulațiune		698078	784894
95107770		Profituri și pierderi		109229549	108254949
—		Dobânzi și beneficii diverse		—	—
—		Deposite de retras		—	—
394441029		" " & provizoriu		—	—
		Compturi curinți		449331496	451152652

Scomptul 6% *) Dobânda 6%

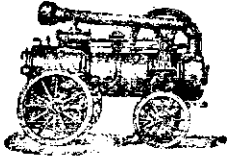
Szatmáry Mihály

MEȘTER DE CAZANE

Szeged, strada Pille nr. 25.

Intreprindere atât în loc cât și în provincie tot felul de reparări de cazane, mașini și locomobile la moare de aburi și fabrici de șpirt. Aceste le efeptuește cu prețuri favorabile și pe lângă garanție.

La chemare prin scris, vin în persoană ori și unde.



Fabrica lui

Luca K. Alexievits,

pegător de haine preoțești

UJVIDÉK

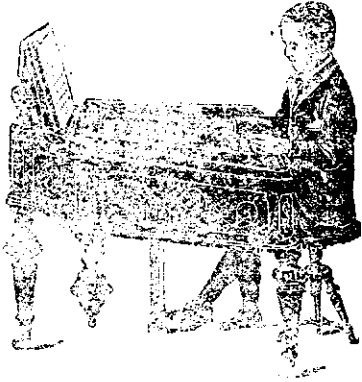
Recomandă atelierul său asortat cu tot felul de rcvizite și haine preoțești de îmbrăcat în vreme slujbei în biserică.

Pregătește tot felul de icoane sfinte legate foarte frumos cu aur și mătășă. Pregătește steaguri, prapore, și altele. Icoana mormântul lui Christos îl face foarte frumos.

La cerere trimite catalog și preț-curant gratuit.

Chugyik Sándor, B.-Csaba

Fabricant de cimbale.



Pregătește cele mai bune

cimbale,

precum și repararea tuturor instrumentelor cu coardă

pe lângă garanție și prețuri moderate.

Mașini de cusut.

De tot noi cu 30 fl. și mai mult; expert reparate pentru familii și industrieși dela 12 fl. în sus le liferează pe lângă garanță

Habán József, mechanist

Budapest, Almássy-tér 14.

— Prețuri curente ilustrate se trimit gratis. — Corespondență în limba maghiară, germană și slovacă.

Preparațiuni de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás fürdő

noi aranjamente

expediază în afară de cartel o cantitate ori cât de mare

ACID-CARBONIC-LICHID

natural, chemic, din isvorul de acid-carbonic din băile Buzias, pentru prepararea apei gazoasă (soda) pentru restaurato-i și alte scopuri industriale.



Nu se poate confunda cu acidul-carbonic artificial care e mai fără spor. ● Serviciu de încredere, conștiincios!

Ape minerale și medicale de Buzias

in sticle de 1 și de 1/2 litre.

Au un efect neîntrecut pentru boale de inimă, rimich și beșică.

Apă de masă de prima calitate !

Lămuriri servește cu plăcere:

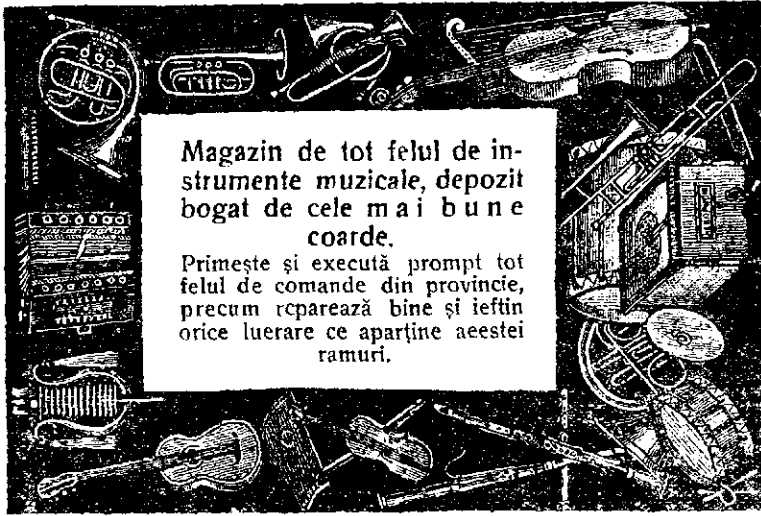
„Muschong-buziásfürdői szénsavmüvek és ásványvizek szétküldési telepe Buziástürdön“.

Adresa telegrafică: Muschong, Buziásfürdő. — Telef.-interurb. 18.



GEORG DÉCSI

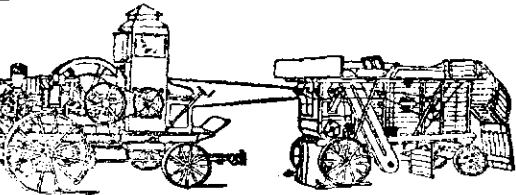
măiestru
de
instru-
mente
muzicale
Sibiu
str. Ocnei
Nr. 10.



Magazin de tot felul de instrumente muzicale, depozit bogat de cele mai bune coarde.

Primește și execută prompt tot felul de comenzi din provincie, precum reparază bine și ține orice lucrare ce aparține acestei ramuri.

SCHMIDT FRIGYES és TÁRSA.



Atelier de repararea mașinilor și de lăcătușerie, provăzut cu putere electrică.
Nagyvárad, Hattyu-utca nr. 2.

Pregătim tot felul de lucrări, cari se țin de bransa noastră: astfel de exemplu: **Lumini electrice, porți de pompă, îngrădiri la bolte de morți și orice lucrări de relief și gustos mod.** Prețim apoi și reparăm și provedim din nou: **tot felul de mașini de economie, instrumente de economie, instrumente de aranjamente de moară, Transmissiuni, mașini de vapor, etc.** Acestea din urmă, ca măiestri mașiniști, ce luăm pe răspunderea noastră.

Mai ales punem mare pond pe îmbunătățirea mașinilor de tipografie și mutarea tipografiilor, fiindcă SCHMIDT FRIGYES, membrul firmei, a servit 14 ani de-a rândul în fabrica de mașini alui Wörner J. és Társa din Bpesta.

FONDAT IN ANUL 1890.

Prima și cea mai mare fondare industrială de calapoade (captă) pe Alföld a lui

Pless Sándor

fabrică de calapoade

Szeged, Brusseli-körút nr. 30.



premiat în 1901 la Măcău cu marele premiu și diplomă, Zenta în 1903 cu diplomă de onoare și medalie de aur, la Pancsova în 1905 cu diploma și medalie de aur.

Face și ține în magazie tot felul de calapoade moderne.

din cel mai uscat lemn.

COMANDE din provincie se efectuează repede și prompt, pe lângă cele mai moderate prețuri. — — LISTA cu prețuri se trimite gratis și franco.

S'a deschis

Am onoare a aduce la cunoștința onorabilului public, că reîntorcându-mă din călătoria mea de cumpărare

mi-am deschis

în strada Forray
(casa Lukács)

O prăvălie nouă

prăvălia mea provăzută cu cele mai noi și mai moderne mărfuri.

Rugând părtinirea onor. public

sunt cu stimă

Mărfuri nouă

Jankovics György

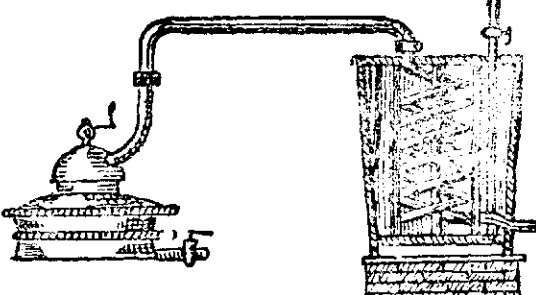
ARAD

strada Forray nr. 2
(casa Lukács).

Recomand tuturor fierbătorilor de rachiu și de spirt

căldările

mele cele mai nouă și de construcția cea mai nouă, brevetate, făcute după sistem propriu.
Prețuri solide și fixe.



Afară de căldările de fier rachiu pregătesc în atelierul meu injectoare practice, de sistem propriu, contra peronosperii. Țin totdeauna în magazinul meu cantitate mai mare de injectoare, ca să pot satisface momentan comenzi mai mari. Afară de aceea am în magazin tot felul de vase de casă de aramă, pregătite de mine, cu prețul cel mai culant. Trimet franco prețuri curente ilustre.

MILAN T. IOVANOVIĆI, căldărar
UJVIDEK, strada Lázár nr. 14.

PREMIATĂ CU PRIMUL PREMIU LA EXPOZIȚIA MILLENARĂ DIN BUDAPESTA IN 1896.

Fabrică de ceasuri de turn și turnătorie de clopote

G. P. PANTELIĆ in SEMLIN (ZIMONY)

FIRMA FONDATĂ IN 1854.

FIRMA FONDATĂ IN 1854.

Face ceasuri de turn după felul cel mai nou, propriu de construcție, cu pendulă liberă, cu sîrmă.

Toarnă clopote noi, face smalțuri mișcătoare de fier, la clopote vechi pentru ale acorda armonice, face adnexe de clopot de fier.

Garantează execuție precisă.

Bisericilor și comunelor sărace li să dă în rate de mai mulți ani.

Am cercat expoziția universală din Paris din 1900, cu scop de studiu.

